USTANOVA DR. ŠIFTARJEVA FUNDACIJA

PROGRAM DELA ZA 2023. LETO

Glavna izhodišča-usmeritve; v skladu z Aktom o ustanovitvi in statutom Ustanove in Dolgoročnim načrtom razvoja in vzdrževanja Vrta spominov in tovarištva, ostajajo nespremenjene: skrb za vzdrževanje Vrta in za življenje v njem, tradicionalne prireditve - stebri kontinuitete, odprtost Vrta za obiske in za sodelovanje z ustanovitelji in z drugimi partnerji; nadaljevali bomo z že začetimi aktivnostmi; sodelovali bomo v širših družbenih akcijah v katerih Ustanova že sodeluje in drugih. V 2023. leto prenašamo več nalog in akcij, ki jih še nismo dokončali ali jih nismo mogli iz različnih razlogov opraviti oz. izpeljati v 2022. letu.

I.

1. Ohranjanje vrednot NOB in spomina na žrtve fašizma in nacizma med 2.svetovno vojno:

-spodbudili bomo združenja ZZB za obiske Vrta – preko spletne strani ZZB in glasila Svobodna beseda;
-zasadili bomo nadomestno spominsko drevo v spomin Prekmurske čete in novo spominsko drevo iz Gramozne jame v Ljubljani – v sodelovanju z združenji ZZB v regiji in MO ZZB Ljubljana;
--aktivno bomo sodelovali v aktivnostih, ki jih bo vodilo vodstvo ZZZB za vrednote NOB ob obletnicah, ki so posebej predvidene s programskimi izhodišči za obdobje 2023-24 in ob drugih pomembnih obletnicah (90-obletnica prevzema oblasti nacizma v Nemčiji);
-aktivno bomo sodelovali v aktivnostih, ki jih bosta organizirala občina Črenšovci in Združenje NOB Lendava ob 110. obletnici rojstva F. Godine u v skladu z dogovori iz 2022. leta;
-organizirali bomo vodene obiske za vse vnaprej dogovorjene skupine organizacij ZZB;
-aktivno se bomo vključevali v akcije krajevne, občinske in pokrajinske organizacije ZZB;
-nadaljevali bomo s sodelovanjem z vodstvom Mednarodnega raziskovalnega centra za drugo svetovno vojno v Mariboru;
-ohranili bomo aktivno zvezo z društvom Dobrnič;
-sodelovali bomo pri pripravi in izvedbi spominskega pohoda v občini Tišina ob junijskem državnem prazniku – organizator KO ZZB Tišina;
-sodelovali bomo v izvedbi spominskega pohoda "Vaneča 2023" – če bo organiziran tudi kolesarski del - začetek v Vrtu.

2. »Kultura miru« - OZN je leto 2023 razglasila za Mednarodno leto dialoga kot zagotovila miru: skušali bom na različne načine vključiti v naše aktivnosti skozi celotno leto.

3. Projekt »Kamnite solze" (obeležitev Mednarodnega dneva spomina na romske žrtve holokavsta v 2. svetovni vojni):
-še naprej bomo kot partner sodelovali s Centrom judovske kulture Sinagoga iz Maribora in organizirali obisk vodstva in sodelavcev centra v skladu z načelnim dogovorom iz 2022. leta;
-pomembna akcija bo tudi v 2023. letu aktivno sodelovanje pri pripravah in izvedbi **slovesnosti ob Svetovnem dnevu spomina na "Porajmos" - 2. avgustu;**
-ohranili bomo aktivno, delovno zvezo z Zvezo Romov Slovenije.

4. Pomembne kulturno-zgodovinske obletnice – simpozij o slovaropisju (ob stoletnici smrti vodilnega slovenskega slovaropisca Maksa Pleteršnika) s tremi tematskimi sklopi: (1) Slovaropisje v sinhronem in diahronem razvoju, (2) Jezikovni viri in tehnologije, (3) Prekmursko slovaropisje*; SAZU, Komisija za slovenski jezik Maksa Pleteršnika in UŠF; september.

5. Mednarodni festival poezije in vina - "Dnevi poezije in vina":
-na podlagi že sprejetega dogovora z vodstvom festivala in potrjenega vzajemnega interesa za nadaljnjo sodelovanje bomo pripravili dogodek (»pesniško branje«) v Vrtu - v avgustu.

6. Sodelovanje z ZRC in drugimi deležniki na strokovnem in raziskovalnem področju:
-še naprej bomo aktivno razvijali vsakršno sodelovanje v skladu s sklenjenim še posebnim sporazumom in podpirali vsa prizadevanja ZRC SAZU za kar najbolj možno oživljanje delovanja Raziskovalne postaje ZRC Prekmurje, ki ima sedež v Vrtu – če bo dosežen jasen dogovor o nadaljnjem sodelovanju ZRV v Ustanovi in o ohranjanju RP ZRC;
-odprti bomo za vse, vzajemno zanimive in širše družbeno koristne oblike sodelovanja in skupne akcije tudi z drugimi strokovnimi in raziskovalnimi organizacijami v regiji (PIŠK, PAZU, Center – Rakičan,..) in širše, tudi iz sosedstva (PAIN).

7. Mreža botaničnih vrtov in arboretumov Slovenije - Vrt je del mreže:
- sodelovali bomo v aktivnostih Mreže;
- obnovili bomo pobudo za že večkrat preložen obisk predstavnikov članic Mreže v Vrtu.

---

* Tematski sklop (3) *Prekmursko slovaropisje* bo organizacijsko pokrila Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija z 8 do 10 referenti. Vsebinsko bodo predstavljeni (A) začetki prekmurskega slovaropisja, in sicer zbirke besed in slovarčki v prekmurskih protestantskih in katoliških tiskih, npr. v prvi prekmurski tiskani knjigi *Mali Katechismus* (Franc Temlin, 1715), latinsko-slovenski slovarček v *Szlovenszkem szilabikaru* (Mikloš Küzmič, 1780), prva prekmursko-madžarska zbirka besed v *ABC kni'zici* (Mikloš Küzmič, 1790), slovniška terminologija in slovarček v *Kratkem navuku vogrszkoga jezika za zacsetnike* (Jožef Košič, 1833); (B) zbirke besed v prekmurskih časopisih od *Prijatela* naprej (1875–1879); (C) prekmursko slovaropisje po letu 1919, npr. madžarsko-slovenski slovar *Magyar-vend szótar: a vend nyelv alapos*

8. Sodelovanje z drugimi ustanovami/fundacijami:
-obnovili bomo pobudo za oživitev sodelovanja s Trstenjakovo fundacijo.

9. **Projekt "Trije parki kulture, miru, oddiha-Tišina, Cankova, Ustanova":**
-obnovili bomo pobudo, da bi partnerji v uspešno zaključenem projektu nadaljevali sodelovanje na podlagi ciljev projekta o povezanosti in sodelovanju na področju kulturne dediščine**.**

10. Keplerjeva pohodna pot - vsebinska obogatitev: se formalno začenja in končuje v Vrtu;
-obnovili bomo pobudo občini Tišina, ki je upravljalka poti, da bi z združenimi močmi v občini dali tej poti tudi kulturno-zgodovinsko vsebino, da bi postala privlačna pohodna učna pot;
- povezali se bomo – skupaj z občino Tišina – z Zavodom za varstvo naravne dediščine Maribor o možni podpori in sodelovanju.

11. Sodelovanje z JZ Krajinski park Goričko:
- posebno pozornost bomo namenili pobudam, ki bodo krepile sodelovanje v skladu s sklenjenim sporazumom o sodelovanju in sinergijo delovanja Ustanove in JZ KP Goričko na področju kulturne in naravne dediščine in širše koristne promocije;
- organizirali bomo aktivnosti, ki bi JZ KP Goričko in Ustanovo lahko še bolj povezalo na podlagi povezanosti, ki jo je predstavljal akad. dr. A, Vratuša;
-aktivno se bomo vključili v izvajanje programa za obeleževanje 20. obletnice ustanovitve KP Goričko;
dali bomo pobudo za predstavitev knjižnega fonda dr. S. Vratuše, ki ga je podaril JZ Krajinski park.

12. Vrata Pomurja:
- nadaljevali bomo s sodelovanjem ter preverili možnosti za aktivno vključevanje Ustanove v življenje tega projekta.

---

elsajátitása tanitó (Aleksannder Kardoš, 1919), več Flisarjevih slovrjev (1922, 1942, 1943), do frazeološkega slovarja *Magyar-szlovén frazeológiai szótár* (Francek Mukič, 1993), slikovnega slovarja *Slovensko-madžarski slikovni slovar* (Melania-Larisa Fabčič, 1994), etnološkega slovarja *Etnološki slovar Slovencev na Madţarskem* (Marija Kozar Mukič 1996), *Porabsko-knjižnoslovensko-madžarski slovar* (Francek Mukič 2005), narečnega Slovarja Gornjega Senika A–L (Marija Bajzek, 2009), do najpomembnejšega prekmurskega slovarja Slovar stare knjižne prekmurščine (Vilko Novak, 2006), do najnovejših zbirk besed in spletnih slovarjev *Madžarsko-slovenski spletni slovar* (Bajzek et al. 2019) in npr. *Prekmursko-slovenskega slovarja* (F. Kuzmič, Pomurski muzej) ali prekmurskega nogometnega slovarja.

13. Sodelovanje z Zavodom I. Cankarja Vrhnika:
-preverili bomo interes za zasaditev spominskega drevesa v spomin na Ivana Cankarja in sodelovanje – na podlagi razgovorov v covidskem obdobju (2021).

14. Povezanost z M. Kranjcem – večer v spomin na Ivanko Kranjec – ženo M. Kranjca; povezali se bomo z občino Velika Polana.

II.

1. V zvezi z razvojem in delovanjem Ustanove, njeno identiteto, še posebej Vrta, bomo kot še posebej pomembne prioritete:
-organizirali **posvet/okroglo mizo o delu Ustanove oz. vidikih njenega delovanja** in izdali zbornik o njem s ciljem priprave novega srednjeročnega in dolgoročnega načrta oz. utemeljenih dopolnitev sedanjih planskih aktov – v jesenskem obdobju;
-dokončali digitaliziran načrt Vrta;
-izvajali pogodbo o generalnem pokroviteljstvu in aktivno sodelovali z KRKO d. d., generalno pokroviteljico glede vzajemno dogovorjene promocije in v skupnih akcijah v Vrtu in drugje;
-pripravili posebno publikacijo - "osebno legitimacijo" – Ustanove/Vrta – do majske prireditve „Naši zakladi";
-nadaljevali z aktivnostmi za razglasitev Vrta za kulturni spomenik državnega pomena in jih povezali tudi s skupnimi aktivnostmi z JZ Krajinski park Goričko;
-proučili vse okoliščine za začetek postopka za pridobitev statusa ustanove v javnem interesu na podlagi zakona o nevladnih organizacijah.

2. Vrt spominov in tovarištva in vzdrževanje, nova drevnina, obiski:
-redno vzdrževanje Vrta bo potekalo po dosedanjem programu in strokovnih usmeritvah strokovnih sodelavcev Ustanove – posebna pozornost bo v zimsko-spomladanskem obdobju namenjena podiranju smreke ob vhodu, odstranjevanju suhega drevja in ti. »višinskemu čiščenju« drevja;
-med posebnimi nalogami bomo opravili kot prednostne naloge: postavitev novih smerokazov za Vrt na glavni cesti; asfaltiranje poljske ceste mimo Vrta (v sodelovanju z občino Tišina); postavitev dveh novih klopi; barvanje klopi in mize v Vrtu; zamenjava table o Keplerju – potrebna zamenjava; vsebinske dopolnitve informativnih tabel ob vhodu v Vrt;
-sklenili bomo **pogodbi** o nadaljnjem sodelovanju s strokovno svetovalko in partnerjem za izvajanje vzdrževalnih del;
-spomladansko čiščenje bomo opravili kakor hitro bo mogoče - januar - februar-marec;
-ohranili bomo oblike prostovoljne pomoči civilno družbenih organizacij glede čiščenja - **akcija "Listje";**
-»trgatev v Vrtu« - v sodelovanju z BSŠ Rakičan;
-zimska zaščita skulptur - enako kot v prejšnjih letih – v sodelovanju z BSŠ Rakičan.

Nova drevnina v Vrtu:
-nadomestne saditve - v skladu z usmeritvami iz Dolgoročnega načrta razvoja in vzdrževanja Vrta in dogovori s strokovno svetovalko: Prekmurska četa, Gramozna jama, Rab, Pugled, Kajuh;
-nove drevnine: spominsko drevo iz Španije - Guernica in Grenada (G. Lorca) – ponovno bomo preverili možnosti pri prijateljih v Španiji, ki so bili gosti Ustanove; spominsko drevo ob prireditvi »Naši zakladi«;
-preverili bomo možnosti za nadaljevanje projekta "vrtnice" (burbonke iz Nove Gorice in ev. še vrtnice iz Portoroža in Ljubljane).

Obiski v Vrtu:
-ohranjali bomo odprtost Vrta za vse obiskovalce od marca do novembra;
-zagotavljali bomo organizirano vodenja že dogovorjenih najavljenih obiskov (društvo Dobrnič – ob majski prireditvi; ZKP in še nekateri) in tudi drugih v okviru kadrovskih možnosti uprave in njenih sodelavcev;
-ponovno se bomo povezali s TIC v regiji (prospekti in drugo);
-povezali se bomo s ponudniki kolesarskih paketov;
-še naprej bomo aktivni glede vključevanja Vrta v pohodno pot Sv. Martina in druge sorodne pohodne poti.

III.

1.Spominski dan Ustanove – v spomin na častnega člana Ustanove, akad. dr. A. Vratušo (21. februar): javna, uradna predstavitev knjige B. Žunca »Čudež stoletja – razodetje tisočletja« in okrogla miza o aktualnih vprašanjih novinarstva (delovni naslov); v sodelovanju s PIŠK, DNS, TV Idea – kanal 10 in drugimi; isti dan tudi letni zbor ustanoviteljev; predvidoma: petek,17. ali ponedeljek, 20. februar.

2. Vrt - »Vranov ograček mladih talentov«:
-literarni natečaj; okvirna tema: mladi in družabna/socialna omrežja (mladi v današnjem svetu - digitalizacija in mladi); razpis: januar 2023; posvet z mentorji: februar; vodi posebna komisija; svečan zaključek bo, kot v predhodnih letih v začetku oktobra;
-nadaljevali bomo sodelovanje z BSŠ Rakičan in OŠ Tišina na podlagi sklenjenih Dogovorov o sodelovanju);
-ohranjali bomo odprtost za učne delavnice, šole v naravi tudi drugih šol;
-dali bomo pobudo Zavodu za šolstvo RS - OE M. Sobota za ponovno vabilo osnovnim šolam za obiske in »učne delavnice« v Vrtu;
-sodelovali bomo v spominskem pohodu mladih ob spominskih obeležjih v M. Soboti. – junij.

3. Vanekovi večeri:
-sledili bomo generalnim usmeritvam o tematskih sklopih: aktualna okoljevarstvena in druga aktualna ter širše zanimiva tematika;
-skušali bomo organizirati razgovore v okviru večerov vsak mesec;
-opora: nabor že evidentiranih oz. dogovorjenih gostov (E. Flisar, dr. D. Plut,...);
-večere bomo organizirali v Vrtu na Petanjcih, M. Soboti (PIŠK) in po dogovoru pri drugih ustanoviteljih in v drugih krajih;
-pri pripravi in izvedbi posameznih večerov bomo sodelovali tudi z drugimi partnerji;
-okrepili bomo skupino za planiranje in izvajanje večerov.

V okviru Vanekovih večerov bomo skupaj s partnerji organizirali predstavitev **zbornika (2022) o dveh simpozijih v 2021. letu (M. Sobota, Ljubljana) ob 500. obletnici rojstva A. Bohoriča** – v M. Soboti in v Ljubljani.

Izvedli bomo **»Kitajski večer«** (razgovor s predstavniki Kitajske in spremljajoči program) – predlog bo pripravljen v okviru Programskega sveta Ustanove (PS).

PS bo obravnaval tudi že dobljeno pobudo za okroglo mizo o slovenskih naprednih ženskah (v navezi na majsko prireditev).

4. Majska prireditev – Naši zakladi: okvirna tema: bo posvečena mladim in vsebinsko povezana z literarnim natečajem; prireditev bo v Vrtu v živo; priprave: delovna skupina PS in uprave; datum: četrtek, 4. ali petek 5. maj.

5. Publicistična dejavnost:
- obravnavali bomo pobudo za izdajo pesniške zbirke E. Ružiča.

6. Razstavna dejavnost in likovne kolonije v Vrtu:
- pripravili bomo vsaj dve razstavi; maj; september (Brut Carnolius, VinoART, P.Trubar ?);
-organizirali bomo likovne kolonije v sodelovanju in na pobudo že dosedanjih (GVINI in Kulturno društvo Tišina) in drugih partnerjev.

7. Glasbeni dogodki v Vrtu: izvedba načelno dogovorjenih koncertov: glasbenih skupin Prekmurci in Prašnati ?! in drugih glasbenih dogodkov.

8. Literarni večeri v Vrtu; ostajamo odprti za pobude iz lokalnega in regionalnega okolja.

9. Čitalnice/čajnice v Vrtu – dali bomo pobudo, da bi po vzgledu sorodnih parkov in vrtov (npr. tudi Botanični vrt v Ljubljani,..), organizirali taka kulturno-družabna srečanja tudi v Vrtu - v sodelovanju z npr. PIŠK, organizacijami v lokalnem okolju.

10. Druge aktivnosti v Vrtu: organizirali bomo, v sodelovanju s partnerji, že tradicionalne dogodke (spominski pohodi KO ZZB, DU Tišina).

IV.

1.Sodelovanje s drugimi partnerji:

-ohranjali bomo delovne in prijateljske povezave (izmenjava informacij in vabil, vzajemna udeležba na prireditvah, skupne akcije) s številnimi dosedanjimi partnerji (PAZU, PIŠK, ZVVS, Združenje društev Sever, KO ZZB Tišina, založba Beletrina, PAIN, Zveza Slovencev na Madžarskem, Kulturno društvo 7. člen, Zveza Romov Slovenije, Društvo Dobrnič, Mednarodni raziskovalni center za 2. svetovno vojno v Mariboru...) in tudi novimi, še posebej z JKSD, TD Gradišče

V.

1. Promocija, obveščanje, mediji:

-skrbeli bomo za stalno ažuriranje spletne strani Ustanove in jo oblikovno ter vsebinsko osvežili;

-še posebno pozornost bomo namenjali sodelovanju s televizijsko postajo Tv idea – kanal 10;

-še naprej bomo vsestransko sodelovali z mediji v lokalnem, regionalnem, državnem in čezmejnem okviru;

-skušali bomo okrepiti sodelovanje s Pomursko turistično zvezo – obisk vodstva v Vrtu – in TIC-i ter agencijami v regiji;

- pomembne turistične destinacije v regiji bomo založili s prospekti o Vrtu;

-okrepili bomo delovno skupino za medije in komuniciranje.

Uprava in PS bosta proučila in pripravila možne predloge za realizacijo treh pobud:

- stalna (prenosna) razstava o Vrtu in Ustanovi;
- izdelava priznanja Ustanove (miniaturna skulptura Š. Hauka);
- film o Vrtu in Ustanovi.

VI.

Posebne in stalne naloge uprave in PS:

1. Stalna komunikacija z ustanovitelji: nadaljevali bomo z dosedanjo prakso s še posebnim posluhom za vsakršne pobude za dopolnjevanje dejavnosti Ustanove; še posebno pozornosti bomo namenjali akcijam, ki bi jih organizirali pri ustanoviteljih.

2. Občina Tišina - v okviru ohranjanja intenzivnega sodelovanja z vodstvom in službo občine in civilno družbenimi deležniki bomo še posebno pozornost namenili skupnim akcijam in pobudam, ki so omenjene v tem programu in vsem drugim, za katere bo ugotovljen vzajemno koristen interes in bodo prispevale k razvoju občine in njene prepoznavne identitete; po potrebi bomo zaprosili za delovno pomoč (javni delavci).

3. Intenzivno bomo nadaljevali z aktivnostmi za pridobivanje **donatorjev in donacij.**

4. Srečanje ustanoviteljev, donatorjev, prijateljev in sodelavcev Ustanove - december.

5. Računovodska in knjigovodska služba: nadaljevalo se bo uspešno sodelovanje z upravo občine Tišina.

Uprava Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija

Petanjci, 16. december 2022